

Filosofická východiska Knowledge Organization

27. 2. 2009

PŘEDMĚT: ORGANIZACE ZNALOSTÍ

PŘEDNÁŠEJÍCÍ: MICHAL LORENZ

Taxonomie

- Čínská encyklopedie **The celestial Emporium of benevolent Knowledge** dělí zvířata na:
 - a. ta co patří císaři
 - b. balzamovaná
 - c. cvičená
 - d. selata
 - e. sirény
 - f. pohádková
 - g. zaběhlí psi
 - h. ta, která jsou zahrnuta v této klasifikaci
 - i. třesoucí se jako šílená
 - j. nespočetná
 - k. malovaná extra jemným štětcem z velbloudích vláken
 - l. a tak dále
 - m. na rozbité váze
 - n. z dálky vypadající jako mouchy

Taxonomie

- klasifikace čili třídění – jedna z nejdůležitějších složek poznání
- klasifikace či kategorie jiných skupin – srovnáním sociální kontext
- závislost kategorií na čase – posun ve významech slov, zcela jiný kontext

Taxonomie poznání

= taxonomie taxonomií

- Poznání:

- vědců **x** umělců

- veřejné **x** soukromé

(elitní skupina, okultní filosofie)

mystérium + métier (profese)

- svobodné **x** užitečné

(klasiků) (řemeslné: 7 hrubých [mechanical])

umění: tkaní, loďařství, lodivodství,
rolnictví, lov, léčení, herectví

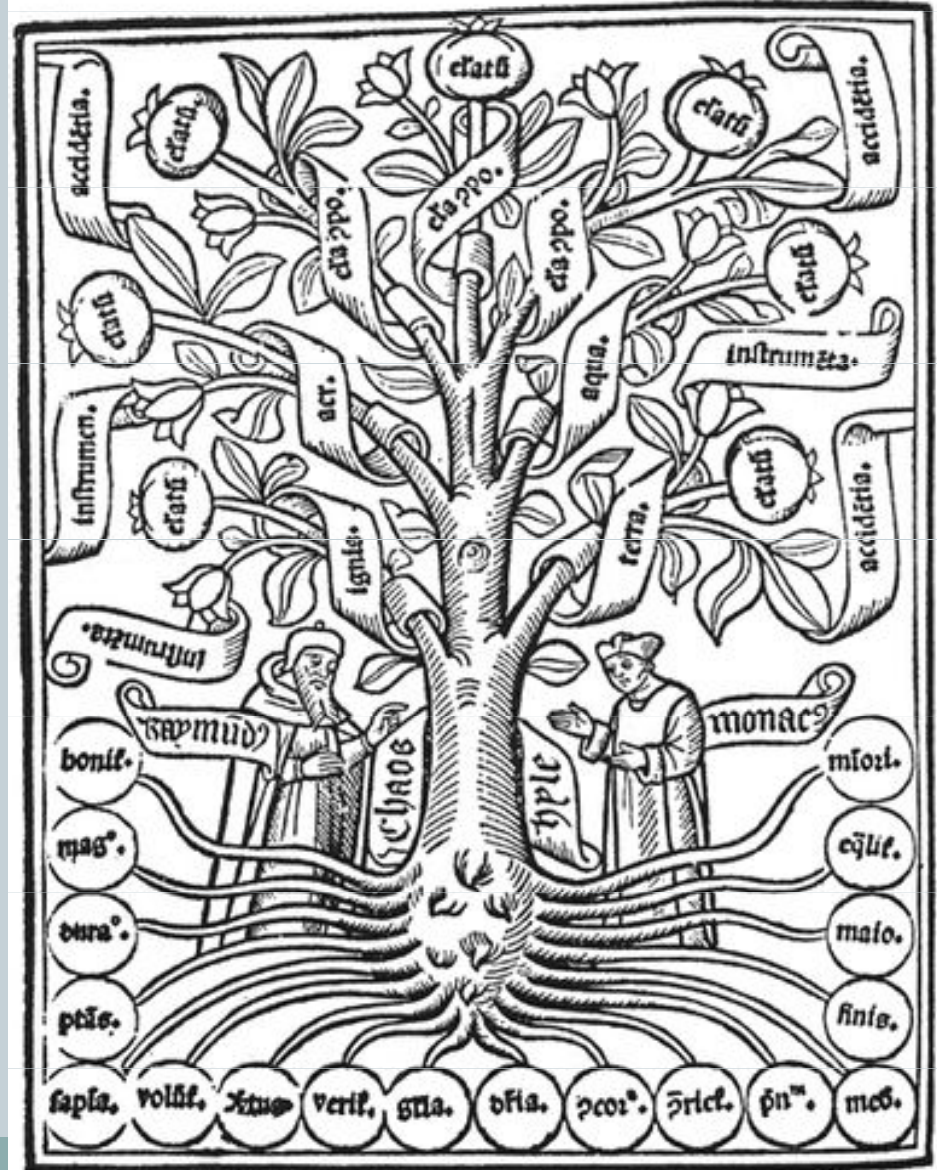
Taxonomie poznání

- Poznání:
 - specializované **x** univerzální
encyklopedisté-nemožné (pansophia, polymathia,
polyhistor)
 - teoretické **x** praktické
logocentrická, knižní učenost znalost věcí
 - kvantitativní **x** kvalitativní

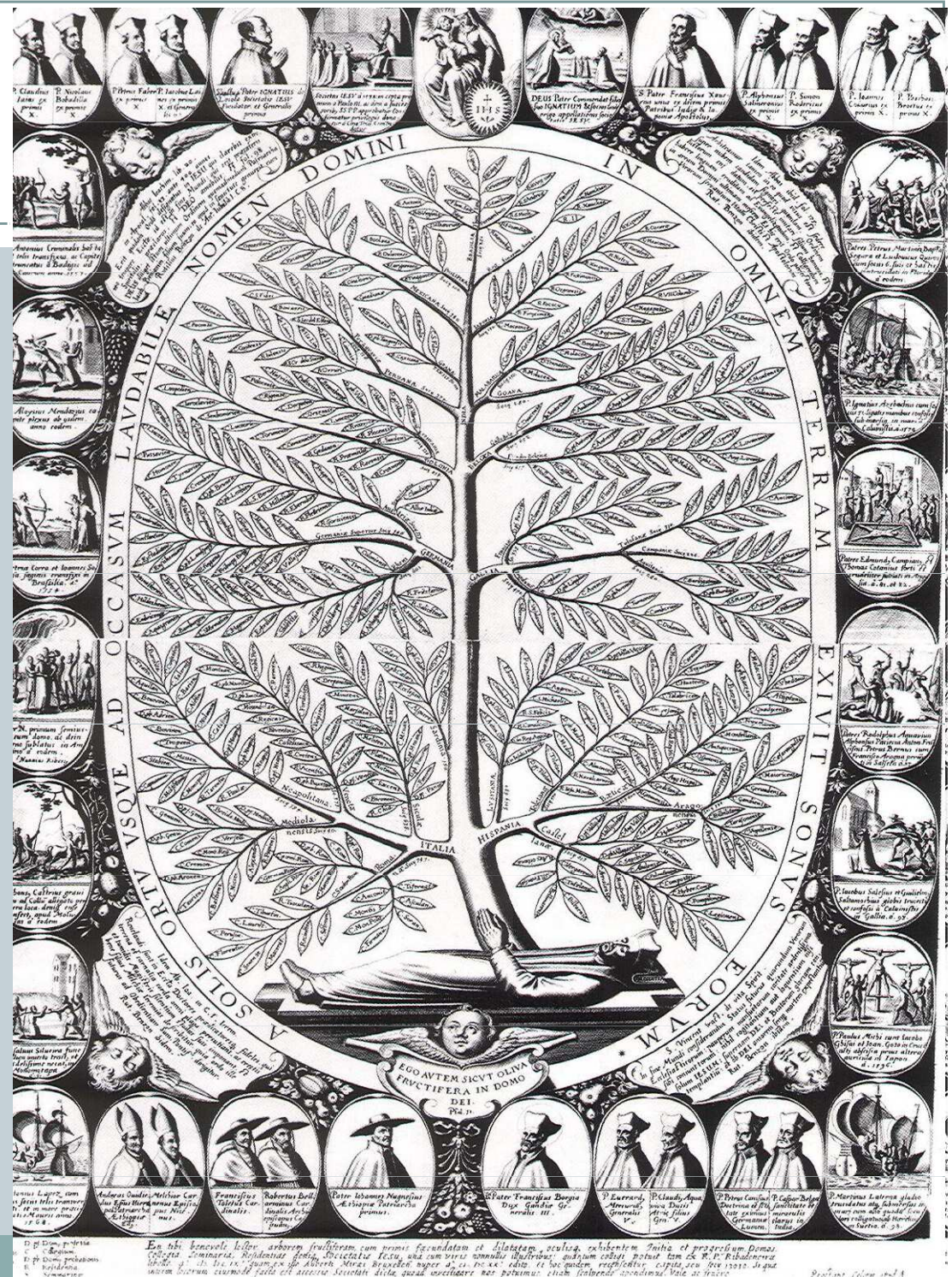
Stromová schémata

- Strom poznání – metafora, od středověku
- Odlišení hlavního a odvozeného
- Naturalizace kultury – konvence přirozené, vynález objevem, popírá zodpovědnost skupin za klasifikaci
- Ramón Lullus – Arbor scientiae

Stromová schémata

- Logický Porfyriův strom
- Genealogické stromy (stromy rodu = rodokmeny)
- Gramatické stromy, strom lásky, strom bitev, jezuitský strom podle vzoru rodokmenu Krista
- Ludwig Gilhausen – strom soudů, Arbor judiciaria
- Strom francouzských stavů a úřadů

Filosofická východiska poznávání

realismus (idealismus, nominalismus, ale i empiricismus a positivismus) – základ v subjektivismu, socio - kognitivismu

antirealismus - silný objektivismus

Klasifikace akademického poznání

- Podle tří subsystémů:
 - **učební plány** (3+4+3: trivium – jazyk, quadrivium – čísla, tři filosofie. Systém v novověku dále rozšiřován o nové obory)
 - **knihovny** (řád knih dle struktury učebního plánu, jeho materiální a prostorová forma), archeologie vědění

Klasifikace akademického poznání

- **encyklopedie** – Baconovo dělení dle tří rubrik (paměť, rozum, představivost), D'Alembert (přímé představy smyslů - poznání rozprostraněného, interakce a vlastnosti; kombinace a srovnání představ – abstrakce, zprostředkování myšlenek, napodobování přírody)

LITERATURA

- BORGES, Jorge Luis. **The Analytical Language of John Wilkins**. [online]. [cit. 2009-03-10] Dostupné z: <http://www.crockford.com/wrrrld/wilkins.html>
- BURKE, Peter. Společnost a vědění: Od Gutenberga k Diderotovi. Praha : Karolinum, 2007. 304 s. ISBN 978-80-246-1319-2.
- D'ALEMBERT, Jean. **Úvod k encyklopedii**. Praha : Svoboda, 1950. 114s.
- GASSET, José Ortega y. **The Mission of the Librarian**. *Antioch Review*. 1961, No. 21. pp. 133 – 154.
- HJØRLAND, Birger. **Arguments for Philosophical Realism in Library and Information Science**. *Library trends*. 2004, Vol. 52, No. 3. pp 488 – 506.

LITERATURA

- HJØRLAND, Birger. **Library and information science and the philosophy of science.** *Journal of Documentation.* 2005, Vol. 61, No. 1. pp. 5 – 10.
- HJØRLAND, Birger. 2007. **What is Knowledge Organization (KO)?** [online]. Last edited: 19-05-2007 [cit. 2009-02-10]. Dostupné z WWW:
http://www.db.dk/bh/lifeboat_ko/CONCEPTS/knowledge_organization.htm
- TALJA, Sanna – TUOMINEN, Kimmo – SAVOLAINEN, Reijo. **“Isms” in information science: constructivism, collectivism and constructionism.** *Journal of Documentation.* 2005, Vol. 61 No. 1. Pp. 79-101.